

Hitparade nachtvinders 2016   Freek Nijland

Vorig jaar heb ik op de voorjaarsvergadering van de Vlinderwerkgroep een toptien gepresenteerd van de nachtvinders (macro's en micro's) die ik op mijn erf aan de Canterlandseweg te Gytsjerk heb waargenomen. Het overgrote deel is op licht gevangen met een vlinderval; dit jaar met twee vallen. Omdat zo mogelijk elke nacht is gevangen wordt een goed beeld verkregen van het voorkomen van de algemene nachtvinders gedurende het jaar. Welke soorten deden het goed in 2016 en welke minder goed? Binnenkomers, stijgers en dalers passeren de revue. Ik hoor graag van anderen of ze dit beeld herkennen.

1. (1) Huismoeder - <i>Noctua pronuba</i>	2607
2. (2) Gewone worteluil - <i>Agrotis exclamationis</i>	360
3. (14) Zwarte-c-uil - <i>Xestia c-nigrum</i>	250
4. (3) Gewone grasmot - <i>Chrysoteuchia culmella</i>	247
5. (-) Gewone breedvleugeluil - <i>Diarsia rubi</i>	229
6. (?) Blauwooggrasmot - <i>Agriphila straminella</i>	212
7. (-) Taxusspikkelspanner - <i>Peribatodes rhomboidaria</i>	155
8. (5) Putta-uil - <i>Agrotis puta</i>	121
9. (20) Randvlekuil - <i>Charanyca ferruginea</i>	112
10. (10) Haarbos - <i>Ochropleura plecta</i>	102
11. (7) Grijze stipspanner - <i>Idaea aversata</i>	101
12. (-) Tweestreepvoorjaarsuil - <i>Orthosia cerasi</i>	95
13. (4) Variabele grasmot - <i>Agriphila tristella</i>	94
14. (-) Appeltak - <i>Campaea margaritaria</i>	85
15. (-) Koolmotje - <i>Plutella xylostella</i>	85
16. (13) Open-breedbandhuismoeder s.l. - <i>Noctua janthe</i>	84
17. (6) Halmrupsvlinder s.l. - <i>Mesapamea secalis</i>	81
18. (9) Gamma-uil - <i>Autographa gamma</i>	73
19. (-) Gewone grasuil - <i>Luperina testacea</i>	64
20. (-) Piramidevlinder s.l. - <i>Amphipyra pyramidea</i>	62

Opvallend, maar niet onverwacht is de eerste plaats van de Huismoeder. De 2607 waarnemingen betreffen bijna 1/3 deel van alle waarnemingen. Tafeltje-dekje voor roofdieren als vleermuizen, uilen en kruisspinnen. Op Facebook stond een foto van een steenuiltje die in het grasland grote nachtvinders (huismoeders) aan het verschalken was. De Huismoeder vliegt overwegend in één lange uitgerekte generatie die bij hogere temperaturen in zomerslaap kan gaan. Op de laatste

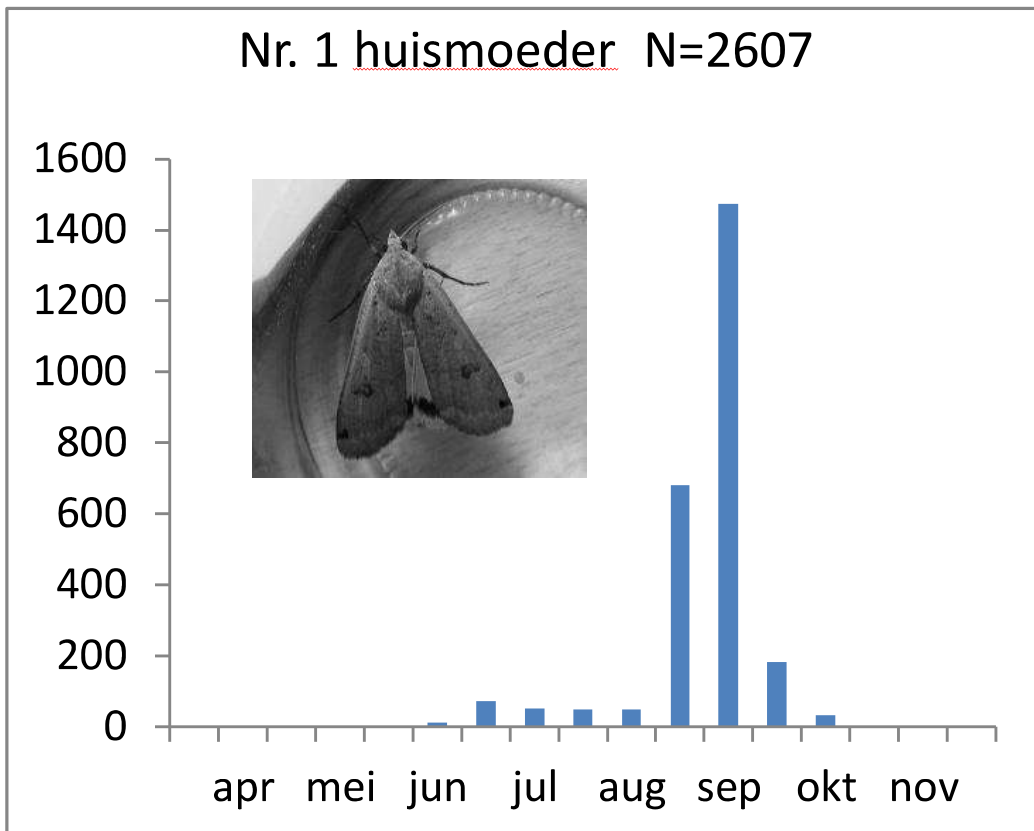

Fig.1

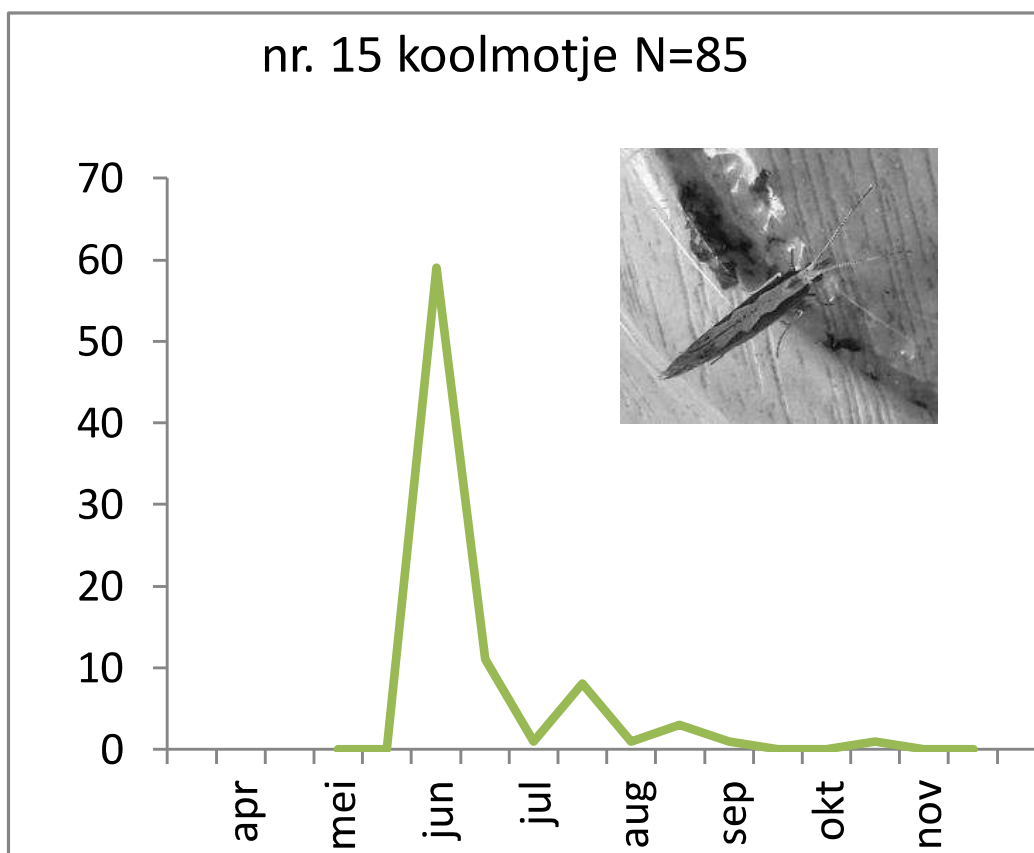

Fig.2

voorjaarsvergadering noemde Jannie Sinnema dat verschijnsel al. In 2016 kwam de Huismoeder pas in de tweede helft van augustus goed op dreef (figuur 1). Ook opvallend zijn de grote verschillen met vorig jaar. Zeven van de twintig soorten,

waren vorig jaar niet in de top-twintig te vinden, zoals de Gewone breedvleugeluil en de Taxusspikkelspanner, die nu opeens in de top tien stonden. Dit laat zien dat er grote schommelingen mogelijk zijn in opeenvolgende jaren. Heel bijzonder was het plotseling verschijnen van het Koolmotje begin juni (figuur 2). Er moeten vele miljoenen van dit kleine beestje tijdens de invasie in Nederland aanwezig zijn geweest. In mijn vangsten was de invasie duidelijk te merken, maar ook overdag werden op het erf koolmotjes gezien. Rond de tweede helft van juli werden exemplaren van de tweede generatie gevangen en in oktober één vlinder van de derde generatie.

Enkele soorten die in 2015 wel ruimschoots de top twintig haalden, zoals Gewone stofuil (*Hoplodrina octogenaria*), Wapendrager (*Phalera bucephala*) en Vogelkersstippelmot (*Yponomeuta evonymella*) waren dit jaar veel minder vertegenwoordigd. Zo zie je maar, het kan verkeren.

Freek Nijland; freeknijland@kpnmail.nl; www.canterlandseweg18.nl

Niet één, maar drie soorten! Gerrit Tuinstra

Een ieder die zich wel eens bezig houdt met (nacht)vlinders kent ze wel: de Tortricidae ofwel de familie van de bladrollers. Je kunt ze eigenlijk overal tegenkomen en sommige soorten zijn gemakkelijk uit bomen en struiken of kruidige vegetaties op te jagen. Ook zijn er veel soorten die goed op licht komen. Hoewel de bladrollers tot de grote groep van de zgn. micro-nachtvlinders behoren, zijn niet alle soorten heel erg klein. Daardoor, maar vooral ook door de vaak opvallende tekening en soms fraaie kleuren, is deze soortenrijke groep over het algemeen niet de moeilijkste, als het om herkenning van de afzonderlijke soorten gaat.

Ik geef het al aan: ‘over het algemeen’! Want natuurlijk zijn er ook binnen de bladrollers diverse soorten of soortgroepjes die erg op elkaar lijken. Hierbij kan gedacht worden aan verschillende soorten van de genussen *Acleris* (boogbladrollers), *Cnephasia* (spikkelbladrollers) en de veelal wat kleinere *Dichrorampha*'s (wortelmotten).

Ook onder diverse genussen in het begin van de systematische naamlijst – *Phalonidia*, *Gynnidomorpha*, *Aethes*, *Cochylis* – zijn diverse soorten die erg op elkaar lijken, hoewel ook hier veelal fraai getekende en gekleurde vlinders de groepen vertegenwoordigen.

Van de genussen *Phalonidia* en *Gynnidomorpha* zijn beide vier soorten in Nederland bekend, de een wat algemener de ander wat zeldzamer of zelfs zeer zeldzaam.

Voor het genus *Phalonidia* geldt dat er tot voor kort slechts drie i.p.v. vier soorten bekend waren, terwijl die vierde soort toch al heel lang in Nederland voorkwam. Hoe kon dit?